

Abstrakt

Práce se zaměřuje na pojetí komunikačních kompetencí v kurikulárních dokumentech v etapě předškolního vzdělávání a seznamuje s možnostmi rozvoje těchto kompetencí dětí v prostředí mateřské školy. Teoretická část nastiňuje problematiku kurikula, klíčových a komunikačních kompetencí v kontextu preprimárního vzdělávání. Výzkumná část práce je prezentací kvalitativně-kvantitativního výzkumného šetření, jehož cílem bylo analyzovat pojetí komunikačních kompetencí v kurikulárních dokumentech mateřských škol a na základě přímého pozorování zjistit, jak pedagogové mateřských škol naplňují obsah komunikačních kompetencí v této etapě vzdělávání, jak tuto oblast diagnostikují a jaké příležitosti nabízí prostředí mateřské škol k rozvoji komunikačních kompetencí předškolních dětí ukončujících předškolní vzdělávání. Na základě analýzy kurikulárních dokumentů vybraných mateřských škol bylo zjištěno, že školy zahrnují do svých koncepčních materiálů oblast komunikačních kompetencí a přikládají jí velký význam, i když tyto dokumenty mají různou obsahovou i formální úroveň. Z pozorování a rozhovorů s respondenty jsme dospěli k závěru, že mateřské školy a jejich pedagogové zpravidla poskytují dětem kvalitní podmínky pro rozvoj jejich komunikačních kompetencí (pozitivní komunikační klima, správný mluvní vzor, primární prevence, pedagogická diagnostika a odborná intervence), přičemž příležitosti pro rozvoj komunikačních kompetencí dětí poskytují v podstatě veškeré činnosti, které v mateřské škole probíhají, neboť při nich dochází k interakci s učitelkou a s ostatními dětmi. Pedagogové však upozorňují na některé překážky v individualizaci vzdělávání, které představuje především vysoký počet dětí ve třídách, a nelze opomenout ani osobnostní zvláštnosti a individuální potřeby jednotlivých dětí. Nedostatky, které jsme analýzou odhalili, byly mj. ve vymezení vzdělávacího obsahu ŠVP mateřských škol, tj. ve zpracování integrovaných bloků, na což poukazují i jiné výzkumy v oblasti preprimárního vzdělávání.